

e n a t o

FFikrát

P é g u y

Ti, kteří nemají mystiku

My jsme ti poslední. Téměř poslední z posledních. Hned po nás začíná jiný věk, úplně jiný svět, svět těch, kteří už v nic nevěří a na tom zakládají svou slávu a pýchu.

Hned po nás začíná svět, který jsme nazvali a který nepřestaneme nazývat moderním světem. Svět, jehož dílem je shouba. Svět intelektuálů, pokrokářů, svět těch, kteří ví, těch, kteří se nedají poučovat, těch, kteří si nenechají nic namluvit. Svět těch, které nemáme čemu učít. Svět těch, jejichž dílem je shouba. Svět těch, kteří nejsou ani hlupáci ani pitomci. Jako my. To znamená: svět těch, kteří nevěří v nic, ani v ateismus, kteří se nezasvěcují, kteří se neobětují ničemu.

Přesně: svět těch, kteří nemají mystiku. A kteří se tím chlubí. Aby se nezmylili, a aby se tudíž nikdo nemohl radovat, ani z té ani z oné strany. Hnutí derepublikanizace Francie je v základech totéž co hnutí její dechristianizace. Dohromady je to jedno a totéž hluboké hnutí, demystikace. Totéž hluboké hnutí, toto jediné hnutí způsobuje, že tento národ již nevěří v republiku a že již nevěří v Boha, že již nechce vést republikánský život, a že již nechce vést křesťanský život /že ho má dost/, dalo by se skoro říci že již nechce ani věřit v modly a že již nechce věřit ve skutečného Boha. Tatáž nevěra, jediná nevěra zasahuje i modly i Boha, zasahuje společně falešné bohy i skutečného Boha, antická božstva, nového Boha, stará božstva i křesťanského Boha. Tatáž sterilita vysušuje obec i křesťanstvo. Politickou obec i křesťanskou obec. Je to čistě moderní sterilita. Moderní svět se nestaví pouze proti starému režimu, ale odporuje, staví se proti všem starým kulturám dohromady, proti všem starým státním zřízení dohromady, proti všemu co je kultura, proti všemu co je obec. Je to skutečně poprvé v his-

torii světa, že celý svět žije a prosperuje.
zdá se že prosperuje navzdory veškeré kultu-
ře.

Svoboda, spravedlnost, pravda - tři evange- liiní ctnosti

Nemáme se trápít tím, že moderní doba svy-
zi politickými a parlamentárními demagogie-
mi skresluje svobodu, spravedlnost a pravdu
a nemusíme proto ještě i my popírat tyto
vznešené ctnosti. Podesřelé výroky nemusí
rozvracet i nás samotné. Kdybychom se měli
obávat všech lidských i světských hodnot
jen proto, že se jich zmocňují politikové
a pokoušejí se je zneužívat, již dávno by
nám nezbylo nic. Politické parlamentární
programy hovoří o svobodě, spravedlnosti
a pravdě. Ale existuje svoboda, spravedlnost
a pravda v teologickém smyslu. Existuje
pravda... Ale začneme tou první. Existuje
svoboda člověka, která je základem součástí

procesu spásy, a která je hermeticky skloubena^s nezasloužeností a nezištností milosti.

/Bůh chce být milován svobodně/. Existuje spravedlnost, o níž je psáno: Beati qui esuriunt et sitiunt iustitiam: quoniam ipsi saturabuntur. Blahoslavení hladovějící a žíznící po spravedlnosti, neboť oni budou nasyčeni. Existuje spravedlnost, o níž je psáno: Beati qui persecutiones patiuntur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum caelorum.

Blahoslavení pronásledováni pro spravedlnost, neboť jejich jest království nebeské. A existuje pravda, o níž je psáno: Ego sum via, veritas et vita. Já jsem cesta, pravda i život. Když tedy již deset let pozoruji profesionální "křesťany", předhánějící se v sarkasmech na adresu nejzákladnějších křesťanských ctností jen proto, že tyto ctnosti podvodně ukradli jejich protivníci a přenesli je rafinovaně do moderních politických parlamentárních programů, mám právo konstatovat, že tito ubozí a domělí křesťané jsou první první oklamání a bezpochyby nejslabší a možná nejpolitovanihodnější oběti svých moderních protivníků. Neboť oni popírají své vlastní ctnosti

a nejdražší dcery Ježíše Krista a zapomínají na tři evangelia a zapomínají na sedm blahoslavenství a zapomínají na samotné učení Ježíše Krista a sneuznívají a popírají toto vše a pohrdají tím vším pod záminkou, že tyto tři evangelijní etnosti byly sneshodnoceny podvedafky a že se jich smocnili překrucovači pravdy. Ale takto by nesátalo vůbec nic.

Úzký svazek

Národy kultury a svobody, liberální nebo svobodné národy tvoří na mapě světa úzký svazek, několik ubohých a ohrožených proužků země, se do šířky útlých, se do hloubky mělkých, tenký povrch, křehký, stále napadáný, stále se třesoucí a stále ohrožený. Ohrožený zaplavením, úplným vyhlazením. V tomto svobodném lidstvu, osvobozeném více či méně, v tomto malém zlouku, jediném, kterého se svoboda alespoň dotkla, v tomto malém fragmentu, který se žene vpřed a může tak snadno utonout, v tomto vrávorajícím je jediná naděje celého světa. Jakou hanbu by na sebe vsali ti, kteří tam patří, poněvadž se tam narodili, kteří mají to

štěstí, tu čest a odpovědnost tam patří, kdyby i oni zapomněli na tíživý rozsah, hmotu barbarství. Zlomky kultury a svobody, s námahou získané a dobyté lidstvem, určitou částí lidstva, jsou nepřetržitě ohrožovány mohutnými vlnami barbarství, zvedajícími se odevšad a pohlcujícími takřka všechny ostatní národy. Těsné barbarství se však skrývá dokonce i uprostřed těchto vyvolených národů a je připraveno zničit jediným skokem sbytky a památky vzdělanosti. Bylo by velkou chybou domnívat se, že kultura a svoboda mají v zemích tohoto úzkého západního okruhu vyhráno. Bylo by hrubou chybou namlouvat si, že během kultury a spravedlnosti a svobody by v lidských dějinách řídila nějaká k dobru směřující a všeurčující fatalita. Slova, která prý řekl Jaures: "Nic nemůže škodit" nejsou jen to nejzvrácenější, co může řečník vyslovit, nýbrž i to nejnebezpečnější pro blaho lidstva. Nemůže-li nic škodit, k čemu pak čin, k čemu postoj, k čemu mravnost, k čemu celý život?

"Nic nemůže škodit": to sřejmě ve své neodpus-
titelné lehkomyšlnosti neuvážili, to by se

jin mělo pečlivě většit /jednoduchý úvod/, všem těm kruté trýzněným národům, trpícím obyvatelům Dálného východu, třistatisíckrát v krvi utopené Arménii, oné obrovské říši, jež byla uvnitř nejsurovějším způsobem roztrhána, všem trpícím Rusům, trpícím dělníkům, nejbídnejším rolníkům, trpícím Židům, trpícím Polákům, všem těm ubohým revolucionářům, všem těm ubohým vojákům, všem těm politováníhodným měšťákům s jejich intelektuálními zesurověními - a všichni se stejně trápí, potácejí se ve stejném bludném kruhu, jsou bití stejným neštěstím.

"Nic nemůže škodit." Tak smějí slavit mučedníci. Ale mučedníci vztahují ta slova k sobě samotným, k trýzni vlastního těla. Tak mluvili řečtí stoikové. A vztahovali to na sebe. Byla to i slova buddhistických světců. A vztahovali je na sebe. Byla to i slova křesťanských mučedníků. A vztahovali je na sebe. Slova svatých, mudrců, mučedníků. Ale vždy je vztahovali jen sami na sebe. Byla to slova Polyuctova. Ale Polyucte nevlastnil přepychovou vilu v Passy jako Jaures.

Bylo by velkou chybou namlouvat si, že pokrok

světové kultury, pozemská spása lidstva, je automaticky zajištěn k dobru sařřující hrou nějakého jezu přispřsobeného osudu, která by za nás myslil, který by myslil i sám na sebe a místo nás by se staral o poslední cíle lidí a lidstva. A protože zde nepomůže ani teologie ani předvídavá filosofie, zbývá jedna jediná cesta: cesta věčné bdělosti.

Zanikly celé kultury. Americká kultura i kultura staré Atlantidy. Zanikly beze zbytku, úplně a beze stopy. Aniž bychom měli ponětí o těch, které jsou tak mrtvé, že ani nevíme o jejich sarti. Mezi těmi, z nichž se nám dochovaly alespoň nějaké pasátky: stará egyptská kultura, dítě Nilu, kultura Eufratu a Tigridu, stará hebrejská kultura, ve sloncích zachráněná z barbarství a nově zaseta renesancí do srdce moderní doby, nejkrásnější kultura světa. Ale dnes se s konečnou platností hroutí pod nárazy současného radikalizmu.

Bezpochyby je osud člověka a lidstva v základě ohrožen. Ale ještě nikdy nebyl osud lidstva ohrožen natolik, ještě nikdy nebyl tak pochybný, tak vratký jako nyní, uprostřed

hniloby moderní doby.

Je jasné, že například v 18. století bylo barbarství zahánáno od svatých břehů dále než dnes. Dnes opět všude zavládly války, krveprolití, tupost /i liberálů/ a barbarství. Všude stoupá hladina vody. A kultury, jediné, jež ve světových dějinách /které se konečně staly dějinami současnými/ byly schopny odrážet nápor barbarství: hebrejská, helénská, křesťanská, jsou dnes stejně ohroženy.

Charles Péguy /1873 - 1914/, "nepraktikující" katolík, odpadlík od socialistické strany, a jedinečnou potřebou "sjednotit to, co svět považuje za nesjednotitelné", soustředí kolem svých čtrnáctidenních sešitů /1900 - 1914/ skupinu spolupracovníků /Halévy, Forche, Suarez, Rolland a j./, která zasahuje do společensko-kulturních záležitostí Francie a vydavatelským kredem "stihnati lež ve všech jejích polohách, lež politickou i lež literární". Vzniká tak postupně Péguyho obsáhlé prosaické dílo /souborně vychází jako Ouvres en prose, Gallimard 1959/.

Současně z jeho zbožnosti, hluboce cítící bídu světa, i bídu světa křesťanského, kterým je Bůh stále zrasován, vzniká dílo básnické, svým jazykem a myšlenkou stejně jedinečné: Mysterium lásky a útrpnosti sv. Jany z Arku /1910, česky 1916/, Předání mysteria druhé ctinosti /1912, česky 1971/, Mysterium sv. Revinátek /1912, česky 1971/, Koberec vyřívající sv. Jany /1913, česky 1915/, Starší modlitby v Chartres /1913, česky /, Eva /1913/. /Ovaha Úzký svazek vyšla česky v samizdatovém výboru nazvaném Druhá odvaha, pořizovaná z Péguyho pros v roce 1979./

enato . . .

jare 83